

G A B R I E L L E

Irta: HOLLÓS KORVIN LAJOS

Éjfél felé, némileg szándékosan, elvesztettük a társaságunkat s kettesben maradtunk Andréval július tizenegyediké uccai táncforgatagában. Untuk középeurópai barátainkat s főleg amit körükben meg kellett őriznünk: középeurópai méltóságunkat: gyerekek akartunk lenni, latin könnyedségű párisi gaminek, — csak a mohóságunk s a kíváncsiságunk maradt középeurópai, ahogyan szinte falni szerettük volna mindazt, ami szemünknek s inyünknek idegen volt. — Feketét akarok! — jelentette ki André vakmerő határozottsággal, áliával a táncoló tömegeből itt is, ott is kiszinesedő néger lányarcok felé bökve, — s ezt úgy mondta, mint egy torkos gyerek, ki magára maradt az éléskamrában. Ősrégi inyenc álmodat idézte e kívánsága, amit hazai elzártágomban ábrándoztam egykoron idegen, exotikus tájakról, iliatokról, izekről és szinekről, reménytelen nosztalgiával a világ sokféle arca és sokhangú szívdobbanása iránt. — Csakis! — válaszoltam vidám eiszántsággal s máris utat törtem magamnak az egymáshoz tapadó, kavargó, sűrű tömegben, nógató kiáltással szólítva utánam André: a gomolyag közepén két fiatal fekete leány ringott egymás karján. — Ohó, ez nem járja! — vágtam közéjük a karommai s míg egyiküket derékon kaptam, a másikat odapenderittem Andrénak. Így ismerkedtem meg Gabriellele.

Hajnal felé, amikor a Pantheon előtt elbucsúztunk, két tenyerem közé fogtam az arcát s végre alaposabban szemügyre vettem. Lágyan leányos orcái között a kissé erős orrcimpája és ajka megremegett s világító szemefehérjéből riadtan tágult reám a pupillája. Gabrielle szép volt, semmi kétség, kívánatos is volt — s most megcsókolnom illett volna, ha már így a tenyeremben tartom az arcát, léleketnyire a szájamtól. De Isten tudja... az a riadtság a szemében, az zavart, vagy mit tudom én, mi csoda... nem tudtam szájon csókolni s végül is a nyakára cuppantottam, mert mégsem kelthettem benne oly hitet, mintha csak etnográfiai kíváncsiságomat akarnám kielégíteni barbár középeurópai létemre. Hát megcsókoltam a nyakát, mint egy gimnazista, ami után Gabrielle változatlanul riadt tekintettel, ünnepélyes szavakkal megköszönte az éjszakai szórakozást, olyan ünnepélyesen szép francia szavakkal, aminőkkel szerte a francia világbirodalomban már csak a Martinique-szigeti művelt négerrek beszéinek.

Napokig még csak célzást sem tehettem Gabrielle néger mivoltára, ez sértés vagy legalább is illetlenség lett volna, — de éppen ez zavarta erkölesi szemléletemet: amiről csak hallgatni illik, akörül valami baj van; miért ne beszélhetnénk a természetesről? — Francia vagyok — előzte meg szavamat Gabrielle önérzetes hangsúllyal, — martiniquei kreol franciaS megszegyenülten tettenértem magam valami engedékeny mosolyon a „kreol“ jelzőre: Gabrielle vadgesztenye-színű arcán egyetlen fehér őznek a nyomára se lehetett bukkanni. S ekkor kényelmetlen és nyugtalanító érzelmek keltek bennem, ez a „faji fogyatékosági érzés“ zavarba hozott; igenis tessék hangosan és öntudatosan mondani: néger vagyok! Néger vagyok ..No és?!

— Néger vagy! — mondtam durván, — miért szégyeled fajtádat?

nevén nevezni?! — s ezzel a magam testi ellenszenvére is ráakartam piritani. — Néger vagy! — nevettem és bosszusan vettem észre, hogy a nevetésemnek csufondáros mellékcsevegése van, — néger vagy! — ordítottam most már dühösen, mert arcul szerettem volna ütni magamat a főfedezésért hogy... hogy... hogy örülök, amiért én nem vagyok néger. S mérges kiáltozással kergettem e szégyenletes örömet: — Néger vagy, vedd tudomásul! Ne kertelj! Ha szégyeled, kösd fel magad! Néger vagy, ismerd el és valld be, val'd öntudatosan, büszkén! — S mit tudom már, miket kiáltottam reá, magam ellen s ellene ágaskodó dühömben. Középeurópából jöttem... s fehér embernek érzem, merem érezni magam Párisban..., aki Középeurópában magam is néger vagyok...

Gabrielle riadtan bámult fel reám az ágyról. Az az ijedelem a tekintetében, az a letörölhetetlen félelem, ami akkor is ott van, ha mosolyog s száz év előtti korbácsok suhintásait tükrözi, az a szüntelen sikoltás a szeme fehérjében, mi csak jónéhány nemzedék multáva! tűnik el végkép, lázított és elkésztett: — Itt élsz, a szabad francia demokráciában, az apád ültetvényes gazda Martiniquen, te intellektüel vagy s még az én hazámról is tudsz egyetmást, amelyről sok fehér francia nem tud semmit, francia vagy s a nemzeti trikolór épp úgy a tied, mint bármely gall ivadéké, — miért kell hát azt a csöpp fehér vért magadba hazudnod: miért mondod, hogy „kreol“ vagy?

Gabrielle elgondolkozott. Félig felkőnyökölt a párnán s a csupasz, dacos melle most olyan volt, mint egy bizarr alakú csokoládétorta.

— Kegyetlen vagy — mondta bánatosan, de szemrehányás nélkül, — én itt Párisban már-már elfejejtettem e két év alatt, mióta utoljára ott-hon voltam. Ezért sem merek hazamenni... Tudod, a hajón, a francia hajón, ahogy elhagyja a kikötőt, nyomban eltűnik ez a te... ez a mi demokráciánk. A francia demokrácia csak a kikötőig tart. A tenger... az már a francia imperializmus. Ahogy eltűnt mögöttünk a part, már nem vagyunk polgárok, csak alattvalók. Az ebédnél nem ülhetünk a fehérekkel egy asztalhoz... s a részeg marseillei matróz többnek számít, mint én: a Sorbonne doktora. Itt Párisban ebből nem látsz, nem látunk semmit. Franciák vagyunk, mint bármely fehér s te már tudod, hogy ez mit jelent. Ha egy rosszul tájékozott amerikai turista megjegyzést tesz reánk valamelyik kávéházban vagy másutt, rögtön kirugják. S az ember lassan elfelejti a színét. Európai vagyok a szó szellemi érteimében, hogy a te kifejezésed idézzem, amint te vallod magadról, te, kiről csak sejtem, mi elől jöttél ide hazából... S most te kényszerítesz, hogy tudomásul vegyem faji mivoltomat, te, aki az utóbbi évekig a magadét sem vetted tudomásul...?

S nem felelhettem reá valóban, hogy most már tudomásul veszem. Nem, nem veszem tudomásul. Magyarságomat s európaiságomat nem veheti el tőlem senki... Legföljebb a papirost vehették ki a tollam alól, amivel magyarui rögzítettem le gondolataimat... s e mozdulattal a kenyeret is a szájam elől.

— Az egyén minősége nem mérhető a fajták fajsúlyméréjével — mondtam együgyűen, csak ép' hogy félbeszakítsam egyre zavaróbb gondolataimat. S már főléje hajoltam, mert ismét magához font izmos, fekete karjaival. S végre eltökélten szájon csókoitam, szinte hősiezen, mint ahogy az orvosságot szoktam volt lenyelni. De még égtem a fekete

teste tüzeiben, mikor már megnyugtató gondolatként a mosdó üveglapján álló szárvizpasztíllás fioiám jutott eszembe. Miért? Nem tudom. Gabriel-leének nem volt citrom és fahéj szaga, mint azt fajtájáról olvastam: hiába szimatoltam kíváncsian. Asszonyszaga volt, puder és kölniviz szaga, mint minden nőnek. Csak a néger mohóságában ismertem olvasott emiékemre. S más hijján ugy kellett éreznem, hogy ez a mohóság az, ami idegen nekem. Az a fáradhatatlan, fiatal, vad ereje, a forró feketesége, ami pedig hajdan ugy lobbantotta a képzeletemet...! — S ha vannak fajták, szinesebb, annál érdekesebb tőlük a világ — motyogtam a fülébe, mert így elvehettem szájam a cserepesre tikkadt, duzzadt ajkairól.

— Természetesen — felelte elleplezve, hogy észrevette szájam menekülését. S egy hét mulva elhagyott egy négerért, aki felkérte mellőiem az egyik Latin-negyedi dancingban. Amint a zene induló ütemében a karjába omlott s ahogyan hozzásimult, — ó, mily másként, mint hozzám! — mint aki végre hazaérkezett, az ismerős fekete ölelésbe, — már tudtam, hogy elveszítettem. S némi megkönnyebbüléssel feilélegzettem.

A TUDOMÁNY ÉS A FAJELMÉLETEK

Irta: VICTOR JOUGLA

Ha tekintetbe vesszük azokat a mély és nyilvánvaló különbségeket, melyek a különböző világrészek lakóinak (fehérek, feketék, sárgák) öröklött tulajdonságaiban, vagy, bár jóval alacsonyabb mértékben, Európa különböző részein lakó népek (északiak, alpinok, mediterránok) jellegzetességeiben feltalálhatók, ma már egész határozottsággal kimutatható, hogy faji szempontból sehol sem létezik valóban egységes embercsoport. A mai Európában divatos, de a tudománytól nagyönis távoleső célra felhasznált fajelméleteket reménytelenül megcáfolja az egyének fiziológiai és morfológiai vizsgálata. Az évezredes keveredések rég eltüntettek minden genetikailag egységes csoportot, s különösen Európában a „tisztá faj“ elképzelése — értelmetlenség. Egyébként sem nyilvánvaló, hogy valamely emberi faj, ha egyáltalán volt ilyen, szükségesnek látta volna szigoruan megőrizni tisztaságát, hiszen csak más csoportokkal való keveredések hoznak létre gazdag és teljes egyéneket. Maga Nietzsche is, kinek tanulvállomása pedig a legkevésbé sem lehet gyanus, tanusítja, hogy: „Ahol fajok keverednek, ott buzog a kultura forrása.“

A faj, mint a fajta biológiai határa

Egy szardiniatelep, egy farkas- vagy bölénycsorda, egy méhcsalád — biológiai társadalmak, melyek nyilvánvaióan kimerítik a faj fogalmát, minthogy minden, a csoporttól idegen egyed nem kívánatos számukra. Viszont ez esetben a „faj“ azonos jelentésű a „fajtával“, melynek volta-képpen csak egy ága, aminthogy a fajta is csak egyik ága a nemnek.

Az állatvilág osztályozása hat fokozat szerint történik. A következő példa lehetővé teszi az összes ágak követését, melyek az állatvilágot a jelenlegi emberi nem-ig, a homo sapiensig vezetik: 1. Csoport: Gerincesek. 2. Osztály: Emiősök. 3. Rend: 4. Család: Emberfélék. 5. Nem: Homo faber. 6. Fajta: Homo sapiens. Ez az egyszerű elágazás, ha tiz cso-